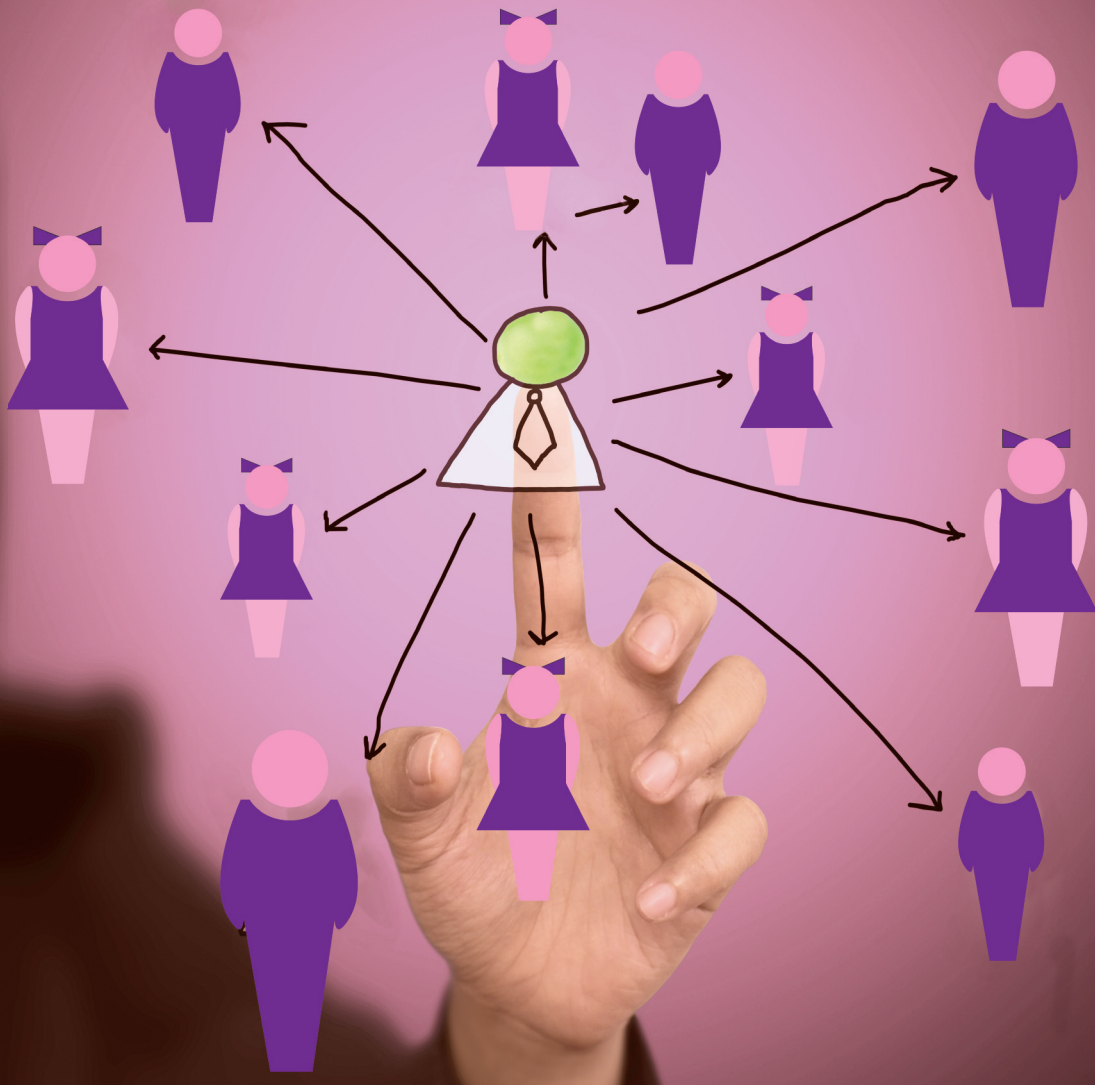

PRINSESJESDAG

VROUWENPODIUM 8 SEPTEMBER 2014

AANBEVELINGEN

VROUWEN VOELEN DE ERWT VAN DE DECENTRALISATIE

Vrouwenpodium vraagt jaarlijks rond de 2e dinsdag in september - 'Prinsesjesdag' - op een bijzondere manier aandacht voor onderwerpen die van groot belang zijn voor vrouwen en vrouwenorganisaties.

In dat kader organiseerde Vrouwenpodium op 8 september 2014 een High Tea discussiebijeenkomst in Den Haag waar zo'n 80 vrouwen, experts en ervaringsdeskundigen uit de achterban van de samenwerkende organisaties, in discussie gingen over de mogelijke gender-effecten van de decentralisatie per 1 januari 2015 van de Jeugdwet, de Participatiewet en de nieuwe WMO.

De aanbevelingen in dit document zijn het resultaat van deze bijeenkomst.

In Vrouwenpodium 2010-2020 werken samen de FNV, Nederlandse Vrouwen Raad, en de samenwerkingsverbanden van het Landelijk Overleg Minderheden.

**Voor meer informatie over de activiteiten van Vrouwenpodium:
www.fnvvrouw.nl/activiteiten/vrouwenpodium
www.nederlandsevrouwenraad.nl/vrouwenpodium**

AANBEVELINGEN GENDEREFFECTEN PARTICIPATIEWET

DILEMMA'S

In gedachten houdend dat Minister Jet Bussemaker (Onderwijs/Emancipatie) zo veel mogelijk vrouwen oproept om economisch zelfstandig te zijn; en gegeven het feit dat Nederland zich via het VN Vrouwenverdrag verplicht heeft tot het voeren van genderspecifiek beleid in voorkomende gevallen, valt het volgende op te merken:

- Hoe kunnen we voorkomen dat de extra banen uit het Sociaal Akkoord relatief meer bij mannen dan bij vrouwen terecht komen? Dat met andere woorden de gemeentelijke inspanningen om mensen met een handicap aan het werk te helpen meer op mannen dan op vrouwen zijn gericht? Hoe kunnen we voorkomen dat traditionele ideeën de overhand krijgen, in de zin van 'uiteindelijk is het voor mannen als kostwinners belangrijker om betaald werk te hebben dan voor vrouwen'.
- Hoe kunnen we er voor zorgen dat bij re-integratie inspanningen rekening wordt gehouden met mogelijke zorgtaken van vrouwen? Kan men ook in deeltijdbanen re-integreren of zal dat sneller als 'lastig', 'moeilijk te organiseren' terzijde worden geschoven?
- Hoe zorgen we er voor dat de inspanningen van de Werkbedrijven er op gericht zijn om naar verhouding evenveel mannen als vrouwen te bereiken?
- Hoe voorkomen we dat vrouwen in hun zorgtaken thuis extra worden belast, wanneer Wajongers niet meer in beschermde omgevingen aan het werk kunnen en 'gewone' banen voor hen onbereikbaar blijven?

AANBEVELINGEN

Algemeen

- Voorwaarde is mannenemancipatie. Participatie = mannen minder werken, vrouwen meer.

Gemeenten

- Leg bij sociale aanbesteding van thuiszorg een bodem in het functiegebouw (niet lager dan bepaalde functies, e.d.). Zet in op banen waarmee iemand economisch zelfstandig kan zijn (komt dat niet uit dan de rekening naar het Rijk).
- Spreek ook werkgevers aan op noodzaak van 'echte' banen waarmee iemand zijn/haar eigen broek op kan houden.
- Zet goede werkgevers die de Arbeid&Zorg verdeling goed doen in 't zonnetje.
- Heb aandacht voor de ontprofessionalisering van vrouwenwerk: waar nu vrouwen werken in een betaalde baan, wordt dat straks door vrijwilligers gedaan.

Wat is de rol van de Tweede Kamer?

- Dring aan op vergroting van het bewustzijn van genderspecifieke gevolgen bij rijk en gemeenten. Geen maatregelen zonder gendertoets.
- Monitor de gendereffecten van de decentralisatie of breng het genderperspectief in andere monitoren in die voor de effecten van de decentralisatie worden ingezet.
- Dring aan op inrichting van een Taskforce waarin onder meer genderdeskundigen en vertegenwoordigers van vrouwenorganisaties zitting hebben en die tot taak heeft de gendereffecten van de decentralisaties goed in de gaten te houden.

AANBEVELINGEN GENDEREFFECTEN

WMO 2015

DILEMMA'S

Zorgvragers

Omdat vrouwen ouder worden dan mannen zullen meer vrouwen van de WMO gebruik moeten maken. Krijgen vrouwen door de bezuinigingen en de verwachting dat er minder hulp geboden wordt, de ondersteuning en zorg die ze nodig hebben?

Werkgelegenheid en economische onafhankelijkheid

Breed gedragen is de verwachting dat door de bezuinigingen er minder betaalde hulp gegeven kan worden met als effect dat huidige werknemers in de zorg hun baan verliezen of een slechter contract krijgen. Dit heeft consequenties voor de economische zelfstandigheid van vrouwen.

Mantelzorgers

Omdat men in 1e instantie hulp in eigen kring moet zoeken voordat professionele zorg wordt toegekend, zal er nog meer dan nu op de mantelzorg worden teruggevallen. Veel vrouwen verlenen mantelzorg voor ouders, burens en familie. Echter mantelzorgers zijn nu al vaak overbelast en hebben naast hun mantelzorgtaken ook hun werk en eigen gezin.

AANBEVELINGEN

Wat kunnen gemeenten en vrouwenorganisaties doen om er voor te zorgen dat vrouwen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben?

VNG/Gemeenten

- Zorg als gemeente voor een goede beoordeling en help mensen de juiste en reële zorgvraag te stellen.
- Geef goede informatie en zorg dat het aanvragen eenvoudig is. Zorg voor wederkerigheid in de informatie en communicatie.
- Bevorder de cliëntenparticipatie. Stimuleer het bereik van kwetsbare groepen zoals oudere migranten vrouwen en laaggeletterden. Bijvoorbeeld via voorzieningen voor laagdrempelige activiteiten en bouw voort op reeds bestaande projecten in andere gemeenten.
- Benut de kennis en ervaringen van wijkteams, wijkverpleegkundigen, zorgaanbieders en andere hulpverleners. Ga met hen aan tafel zitten en heb vertrouwen in deze organisaties die al veel ervaring hebben met deze cliënten.
- Zorg ervoor dat ambtenaren sensibiliteit ontwikkelen en niet alleen vanuit intakeformulieren denken.
- Voor alles: investeren in preventie door te zorgen voor ondersteuning in de wijken voorkomt en beperkt het gebruik van het zorgbudget en dure voorzieningen.

Vrouwenorganisaties

- Benut je achterban om informatie te geven aan zorgvragers.
- Verzamel verhalen en geef deze door aan de gemeente.
- Oefen je invloed uit op lokaal niveau. Volg de politieke discussie en laat je horen.
- Zorg er voor dat er vrouwen in de cliëntenraad en WMO-raad zitting hebben. Onderhoud daarmee contact en zorg voor facilitering om dat raadswerk te kunnen doen.

Wat kunnen gemeenten en vrouwenorganisaties doen om er voor te zorgen dat bezuinigingen in de zorg de economische zelfstandigheid van vrouwen niet in de weg staan?

Gemeenten

- Voer de decentralisaties in door middel van een zogenaamde zachte landing, dus een soepele overgangsregeling.
- Maak goede afspreken met zorgaanbieders over de arbeidsvoorwaarden. Goedkoop is vaak duurkoop uiteindelijk.
- Stimuleer het opzetten van zorgcoöperaties t.b.v. draagkrachtige zorgvragers van vrouwen die vanuit ontslag in de W/WB dreigen te komen. Hiermee voorkom je een extra beroep op uitkeringen en biedt werkgelegenheid.
- Stimuleer bedrijven waar veel mannen werken om zorgverlof en ouderschapsfaciliteiten te bieden waardoor er werkgelegenheid vrij komt.
- Biedt ontslagen vrouwen door middel van goede scholing de kans om een beroepsswitch te maken naar een andere sector.

Vrouwenorganisaties

- Breng de bovenstaande ideeën onder de aandacht van de gemeente en biedt aan daarin een rol te willen spelen.
- Organiseer een bijeenkomst voor politici en bedrijfsleven om (een van) bovenstaande onderwerpen te bespreken.

Wat kunnen gemeenten, vrouwenorganisaties en mantelzorgers doen om er voor te zorgen dat mantelzorgers niet (nog meer) overbelast worden?

Gemeenten

- Ga reëel om met de mogelijkheden die mantelzorgers hebben en dwing dit niet af. Zorg voor een stevig profiel van de mantelzorger; dat is nodig voor de mantelzorger, maar ook voor de gemeente.
- Betrek mantelzorgers bij de indicatiestelling.

- Streef bij bestemmingplannen en overleggen met woningbouwcorporaties naar een duurzame inrichting van de publieke ruimten die bijdragen aan het welzijn van burgers, dus ook van vrouwen. Integreer het concept van mantelzorgwoningen in bijvoorbeeld (bestaande) appartementen waardoor het sociaal netwerk van bewoners vergroot wordt.
- De draaglast van mantelzorgers kan aanzienlijk verminderen wanneer ook de houding van professionals in de zorg naar mantelzorgers ondersteunend en uitnodigend is. Professionals zouden daarvoor een training kunnen volgen.

Vrouwenorganisaties

- Stimuleer vrouwen om niet minder te gaan werken bij mantelzorgtaken, maar deze in te kopen, net als bij kinderopvang gebruikelijk is. Daarmee zorg je ook voor professionaliteit, kwaliteit en werkgelegenheid.

Wat is de rol van de Tweede Kamer?

- Monitor de bestedingen en de effecten en verplicht gemeenten om genderspecifieke rapportages aan te leveren.
- Dring aan op het instellen van een landelijke taskforce hiervoor.
- De landelijke overheid blijft altijd verantwoordelijk voor het correct uitvoeren van de mensenrechtenverdragen. Neem hierin je rol en verantwoordelijkheid inzake toetsing en indien nodig ingrijpen.
- Neem verantwoordelijkheid voor het emancipatiebeleid waarin de visie voor economische zelfstandigheid van vrouwen centraal staat. Wees alert op de soms tegengestelde effecten van wetgeving en besluiten van de verschillende ministeries (creëren werkgelegenheid i.t.t. bezuinigingen in de zorgsector) en spreek het Kabinet daar op aan.
- Zet je samen met werkgevers in voor maximale mogelijkheden om arbeid en zorg te combineren, zoals effectieve cao regelingen, verlofmandje calamiteiten, zorgverlof, faciliteiten voor mantelzorgers (tijdelijk flexibel werken, vrijstelling nachtarbeid of ploegendienst).

Vrouwenpodium Prinsesjesdag 8 september 2014 Nieuwspoor, Den Haag

---

AANBEVELINGEN GENDEREFFECTEN JEUGDWET 2015

DILEMMA's

Werkgelegenheid en economische onafhankelijkheid

Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in de zorg: van de 20.000 arbeidsplaatsen wordt 75% bezet door vrouwen. Door het wegvallen van functies bij zorgaanbieders zullen veel van deze vrouwen hun baan verliezen, hetgeen hun economische zelfstandigheid niet ten goede komt.

In de media is ook melding gemaakt van gespecialiseerde jeugdzorginstellingen die wankelen vanwege de overheveling van jeugdzorg naar de gemeenten. Deze instellingen ondervinden de negatieve effecten van het woonplaatsbeginsel in de nieuwe jeugdwet.

Uit een rondgang van een landelijke krant blijkt dat bijna alle jeugdzorginstellingen die patiënten vanuit het hele land behandelen, worstelen met het binnenslepen van contracten. Een significant deel van deze jeugdklinieken heeft kwetsbare jonge meisjes als cliënt, die nu dreigen hulp te ontberen. Daarnaast neemt ook in deze situatie de werkgelegenheid af, waarbij vrouwen het meest geraakt worden.

AANBEVELINGEN

Algemeen

- Rijk, gemeenten, werkgevers en zorgaanbieders: werk samen en niet elkaar tegen.
- We hebben in Nederland veel verschillende culturen: leer van elkaar! Veel culturen hebben de zorg voor elkaar in de cultuur ingebakken, bijvoorbeeld in de Molukse cultuur.
- Mannenemancipatie is voorwaarde. Ook mannen kunnen (mantel)zorg op zich nemen.

Gemeenten

- Heb extra aandacht voor de consequenties van de effecten van het niet inkopen van zorg bij bestaande instellingen vanwege het woonplaatsbeginsel.
- Maak duidelijke en meetbare afspraken met de (zorg)organisaties.
- Sluit aan bij bestaande situaties en werk samen met de diverse lokale organisaties, zoals bijvoorbeeld de wijkteams. Deze opereren vooral in het belang van de wijken, staan dicht bij de burger en zijn toegankelijker voor de burger.
- Zorg er voor dat het Deltaplan Werkgelegenheid genderspecifieke elementen bevat.

Vrouwenorganisaties

- Het feit dat de zorg lokaal georganiseerd wordt, biedt ook kansen om laagdrempelig de uitvoering van de decentralisatie in de Jeugdzorg te monitoren. Wend je invloed aan door actief te participeren in lokale overlegorganen, frequent de belangrijke commissievergaderingen bij te wonen, gebruik te maken van je inspraakrecht, etc.

Wat is de rol van de Tweede Kamer?

- Er is behoefte aan een Deltaplan Werkgelegenheid dat waarborgt dat zorgprofessionals (75% vrouw) die tengevolge van de decentralisatie in de Jeugdzorg hun baan kwijtraken, weer kwalitatief goede banen krijgen. Het kabinet heeft bij de Miljoenennota toegezegd middelen vrij te maken om additioneel 10.000 banen vrij te maken. Inhoudelijk is nog niet vastgesteld hoe en welke. De Kamer heeft dus nog een kans daaraan vorm te geven.
- Monitor de gendereffecten in de jeugdzorg. Signaleer ook genderspecifiek in onderwijs, sport en bij de GGD: meisjes, kwetsbare meisjes, hebben andersoortige problemen dan jongens.
- Het Kabinet heeft stelselverantwoordelijkheid. Dit houdt in dat het Kabinet de taak heeft om toe te zien op de effecten van de decentralisatie en te anticiperen op (mogelijke) nare effecten hiervan. Formeel zal deze verantwoordelijkheid na 1,5 jaar geëffectueerd worden. Wacht die 1,5 jaar niet af. Wijs reeds binnen die termijn het Kabinet op die verantwoordelijkheid. Vrouwenpodium houdt zich aanbevolen om middels frequent overleg de Kamer te informeren over nare effecten van de decentralisatie in de Jeugdwet. Wellicht dat dit Overleg geformaliseerd kan worden.
- Erken het belang van faciliteiten zoals (zorg)verlof voor beide ouders om het kindbegeleiden, thuis en bij externe trajecten.

